

NOKUTs tilsynsrapporter

Studier av danning og didaktiske praksiser

Ph.d.-studium ved Høgskolen i Bergen

Februar 2014

Institusjon:	Høgskolen i Bergen
Studietilbud:	Studier av danning og didaktiske praksiser
Grad/Studiepoeng:	ph.d./180 studiepoeng
Dato for vedtak:	13. februar 2014
Sakkyndige:	Professor Petter Dyndahl, Høgskolen i Hedmark (komitéleder) Professor Torlaug Løkensgard Hoel, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet Professor Moira von Wright, rektor ved Södertörns högskola Stipendiat Børge Skåland, Høgskolen i Oslo og Akershus
Saksbehandlere:	Annette Birkeland/Helén Sophie Haugen
Saksnummer:	13/389

Forord

NOKUTs tilsyn med norsk høyere utdanning omfatter evaluering av institusjonenes interne system for kvalitetssikring av studier, akkreditering av nye, og tilsyn med etablerte studier. Universiteter og høyskoler har ulike fullmakter til å opprette studietilbud. Dersom en institusjon ønsker å opprette et studietilbud utenfor sitt fullmaktsområde, må den søke NOKUT om dette.

Herved fremlegges rapport vedrørende søknad om akkreditering av ph.d. i studier av danning og didaktiske praksiser ved Høgskolen i Bergen. Vurderingen som er nedfelt i tilsynsrapporten er igangsatt på bakgrunn av søknad fra Høgskolen i Bergen. Denne rapporten viser den omfattende vurderingen som er gjort for å sikre utdanningskvaliteten i det planlagte studiet.

NOKUTs konklusjon er at det omsøkte ph.d.-studiet i studier av danning og didaktiske praksiser ved Høgskolen i Bergen tilfredsstillende kravene i Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning. Studiet blir dermed akkreditert.

Vedtaket er ikke tidsbegrenset. NOKUT vil imidlertid følge opp studietilbudet gjennom et oppfølgende tilsyn etter 3 år.

Oslo, 13. februar 2014

Terje Mørland
direktør

Alle NOKUTs vurderinger er offentlige og denne samt tilsvarende tilsynsrapporter vil være elektronisk tilgjengelige på nettsidene våre www.nokut.no/tilsynsrapporter.

Innhold

1	Informasjon om søkerinstitusjonen og søknaden	1
2	Beskrivelse av saksgang.....	4
3	Innledende vurdering.....	5
3.1	Grunnleggende forutsetninger for akkreditering	5
4	Faglig vurdering.....	6
4.1	Komiteens oppsummering	6
4.2	Plan for studiet.....	11
4.3	Fagmiljø tilknyttet studiet.....	19
4.4	Støttefunksjoner og infrastruktur	22
5	Samlet konklusjon.....	23
6	Institusjonens kommentar	25
7	Sakkyndig tilleggsvurdering	31
8	Komiteens endelige konklusjon	34
9	Vedtak	35
10	Dokumentasjon.....	35
11	Presentasjon av sakkyndig komite	35

1 Informasjon om søkerinstitusjonen og søknaden

Avdeling for lærerutdanning, som ble en del av Høgskolen i Bergen i 1994, har i dag 2300 studenter og 200 lærere, og er den nest største lærerutdanningen i Norge. Avdelingen tilbyr følgende grunnutdanninger: Lærerutdanning for grunnskolen, barnehagelærerutdanning, praktisk-pedagogisk utdanning, bachelor idrett, bachelor i folkehelse og tolkeutdanning for døve. Som akkreditert høyskole har Høgskolen i Bergen egne faglige fullmakt for studier i første syklus, men må søke NOKUT om akkreditering av studier i andre og tredje syklus. Siden opprettelsen av NOKUT i 2003 har høyskolen fått følgende studier akkreditert:

- Mastergradsstudium i samfunnsarbeid, 120 studiepoeng (2006)
- Mastergradsstudium i kunnskapsbasert praksis i helsefag, 120 studiepoeng (2007)
- Mastergradsstudium i informatikk - programutvikling, 120 studiepoeng (2008)
- Mastergradsstudium i klinisk fysioterapi, 120 studiepoeng (2008)
- Mastergradsstudium i barne- og ungdomslitteratur, 120 studiepoeng (2009)
- Mastergradsstudium i undervisningsvitenskap, 120 studiepoeng (2009)
- Mastergradsstudium i klinisk sykepleie, 120 studiepoeng (2010)
- Mastergradsstudium i innovasjon og entreprenørskap, 120 studiepoeng (2011)
- Mastergradsstudium i samfunnsfagdidaktikk, 120 studiepoeng (2012)

Høgskolens interne system for kvalitetssikring ble godkjent av NOKUT i 2011.

Høgskolen i Bergen søkte til søknadsfristen 1. mai 2013 om akkreditering av ph.d.-studiet Studier av danning og didaktiske praksiser, 180 studiepoeng.

Høgskolens omtale av studiet og søkerinstitusjonens begrunnelse for søknaden

Høgskolen i Bergen (HiB) har som viktigste oppgave å tilby profesjonsutdanning av høy kvalitet. Et uttalt mål i Strategi for forskning, utvikling og nyskaping (FoU/N) 2011-2015, vedtatt av HiBs høgskolestyre i mars 2011, er at høgskolen innen 2015 skal ha bygget tilstrekkelig kompetanse til å kunne tilby gjennomgående utdanningsløp fra bachelor- til doktorgrad på tre prioriterte områder. Det innebærer at forskning, utviklingsarbeid og formidling skal stå i nær kontakt med og være rettet mot yrkene institusjonen utdanner for. Det er også et mål å inkludere studenter på alle nivå i forskningsaktivitetene ved høgskolen. Ambisjonen er å utvikle en kultur for forskning, utvikling og nyskaping som fokuserer på kvalitet som viktigste kriterium. En slik kvalitetsorientert kultur setter høgskolen i stand til å drive egen ph.d.-utdanning, og gjør høgskolen synlig og attraktiv som samarbeidspartner for andre forskningsinstitusjoner og for samfunns- og næringsliv.

Som et ledd i HiBs institusjonsutvikling vedtok styret 21.4.2010 (sak 33/10) at det skal opprettes ett doktorgradsstudium innenfor hver av høgskolens tre avdelinger; Avdeling for helse og sosialfag, Avdeling for ingeniørfag og Avdeling for lærerutdanning. Utviklingen av doktorgradsstudium må ses i denne sammenheng og har dermed solid og langvarig forankring i styre, institusjon og avdeling. Det omsøkte ph.d.-studiet *Studier av danning og didaktiske praksiser* er forankret i Avdeling for lærerutdanning (AL).

Da arbeidet med søknaden om ph.d.-studiet *Studier av danning og didaktiske praksiser* startet høsten 2010, ble det lagt vekt på å inkludere samtlige fagmiljø ved Avdeling for lærerutdanning og utnytte sterke forskningsmiljøer knyttet til mastergrader, sentre og forskningsprogram. Avdelingens institusjonshistorie og de seneste års utvikling av både utdannings- og forskningsprogrammer gir et solid og kvalifisert fundament for å etablere, forvalte og utvikle det omsøkte ph.d.-studiet.

Det omsøkte ph.d.-studiet *Studier av danning og didaktiske praksiser* springer ut fra Avdeling for lærerutdannings utdanningshistorikk og faglig-didaktiske register. Studiet oppfatter danning som noe som blir til og forstått gjennom ulike slag didaktiske praksiser. Didaktiske praksiser skal forstås som avgrenset til å gjelde de praksiser som er knyttet til de virkefelt avdelingen primært utdanner til (dvs. barnehage, skole, kultursektor). En ser barnehage, grunnskole, videregående skole og kulturskole som institusjoner som danner, samtidig som de også er institusjoner formet av en nasjonal og internasjonal utdanningspolitikk. Det innebærer at studiet ønsker å utforske hvordan danning skjer i spennet mellom deltakelse i samfunnsformende aktiviteter, og frigjøring fra fasttømrete slike. Det vil også være viktig å forstå danning i spennet mellom nære, lokale prosesser og utfordringer i et flerkulturelt og globalt landskap. Danning må videre forstås som innvevd i kulturens formregister. Det betyr at danning må utforskes gjennom konkrete situasjoner og praksiser: lese-, skrive-, handlende og skapende praksiser i alle slags medium, og i ulike utdanningskontekster.

Forskning som ønsker å belyse forholdet mellom menneskets danning og didaktiske praksiser har derfor behov for et mangfoldig register av praksisstudier. De ulike fagområders didaktiske praksiser vil slik kunne bidra med aktuelle forskningsspørsmål i det omsøkte ph.d.-studiet. Felles for fagområdene er hvordan danning og didaktiske praksiser vektlegger det formende og performative, og hvordan dannelsesprosesser også blir formet av og gjennom internasjonal påvirkning.

Et viktig mål med studiet er å utvikle ph.d.-studentens didaktiske skjønn. Å utøve skjønn krever oversikt og blikk for spennet mellom det allmenne og det spesifikke. Å utøve skjønn fordrer lesekompetanse i stadig nye situasjoner. Studiet skal derfor utforske, prøve ut og fornye vitenskapelige metoder og modeller og derigjennom utvikle læreres profesjonalitet i møte med barn og unge. Dette skal igjen styrke en forskningsbasert undervisning. Samlet skal studiet bidra til å kvalifisere

undervisnings- og forskningspersonalet for lærerutdanninger, samtidig som det skal utfordre og utvikle disse utdanningene.

Gjennom en slik forskningsvirksomhet konstruerer dette studiet ikke normativ teori; derimot handler det om å skape forståelse og analyse av praksis gjennom en refleksiv-pedagogisk tankeform som drøfter den didaktiske innrammingen og formingen av menneskelige handlinger. Studiet er opptatt av å åpne den utdanningsvitenskapelige forskningen slik at denne kan utfordre seg selv ved å spørre hvordan, og i hvor stor grad, den bruker sitt eget teoretiske språk på egen praksis. Dette vil bidra til å redusere gapet mellom teoretisk-konstruerende og empirisk-rekonstruerende forskning, og gjøre at det omsøkte ph.d.-studiet *Studier av danning og didaktiske praksiser* vil skille seg fra andre nylig etablerte ph.d.-studier.

Søknaden er disponert etter kapittel 4 i *Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning* (tilsynsforkriften) vedtatt av NOKUT 27.1.2011.

2 Beskrivelse av saksgang

NOKUT gjør en innledende vurdering for å avklare om grunnleggende forutsetninger for akkreditering er tilfredsstillende imøtekommet slik disse gjengis i NOKUTs tilsynsforskrift [1], samt de formelle kravene til søknaden slik dette fremkommer i våre søkerhåndbøker. For søknader som går videre, oppnevner NOKUT en sakkyndig komite til å foreta faglig vurdering av søknaden.

Komite medlemmene må erklære seg habile og utfører oppdraget i samsvar med mandat for sakkyndig vurdering vedtatt av NOKUTs styre, og opp imot krav til utdanningskvalitet slik disse er fastsatt i tilsynsforskriften.

Den sakkyndige vurderingen inkluderer et institusjonsbesøk hvor følgende grupper intervjues; høyskolens ledelse, mastergradsstudenter, ph.d-studenter/stipendiater, faglig ledelse, fagmiljøet, administrativ ledelse og eventuelt avtakere/arbeidsgivere. Det gjøres også en besiktigelse av infrastruktur. På bakgrunn av både den skriftlige dokumentasjonen og informasjon fremkommet under intervjuene, skal de sakkyndige utforme sin skriftlige sakkyndige vurdering der de konkluderer med et tydelig ja eller nei på om utdanningskvaliteten samsvarer med kravene i tilsynsforskriften. Den sakkyndige vurderingen utgjør kapittel 4 i NOKUTs tilsynsrapport. De sakkyndige blir også bedt om å gi råd om videre utvikling av studiet. Alle kriteriene må være tilfredsstillende imøtekommet for at NOKUT skal vedta akkreditering.

Den sakkyndige vurderingen sendes til søkerinstitusjonene som får tre uker til å kommentere denne. Hvis NOKUT og de sakkyndige finner at samtlige krav i tilsynsforskriften er oppfylt, kan NOKUTs styre fatte vedtak om akkreditering. Dersom ett eller flere av kravene i kriteriene underkjennes i den sakkyndige vurderingen, vil som regel institusjonens kommentar til denne sendes til de sakkyndige for en tilleggsvurdering. De sakkyndige får to uker til dette. Tilleggsvurderingen kan endre den opprinnelige konklusjonen, og dermed grunnlaget for vedtak. NOKUTs styre fatter deretter vedtak i saken.

NOKUTs akkrediteringsprosesser dokumenteres i en tilsynsrapport utarbeidet for hver enkelt søknad. Denne tilsynsrapporten inneholder hele akkrediteringsprosessen, - det vil si både NOKUTs innledende vurdering av søknaden, de sakkyndiges vurdering av studietilbudet, søkerinstitusjonens kommentar til sakkyndig vurdering, eventuell sakkyndig tilleggsvurdering og NOKUTs vedtak. På denne måten er hele prosessen tilgjengelig i ett og samme dokument, noe som tydeliggjør at en vurderingsprosess er ferdigstilt.

Alle tilsynsrapporter legges ut på vår hjemmeside www.nokut.no

3 Innledende vurdering

3.1 Grunnleggende forutsetninger for akkreditering

1. Følgende krav i lov om universiteter og høyskoler skal vurderes for akkreditering:

- a) Reglement og styringsordning
- b) Klagenemnd
- c) Læringsmiljøutvalg
- d) Utdanningsplan
- e) Vitnemål og Diploma Supplement
- f) Kvalitetssikringssystem

NOKUTs vurdering:

Høgskolen i Bergen tilbyr akkrediterte studier. Det forutsettes derfor at krav i lov om universiteter og høyskoler er tilfredsstillende ivaretatt. NOKUT har funnet fremstillingene til hvert kriterium i søknaden som tilfredsstillende for sakkyndig vurdering. Høgskolen fikk kvalitetssikringssystemet sitt godkjent av NOKUT i 2011. I søknaden har de lagt ved systembeskrivelse for kvalitetssikring av studier på ph.d.-nivå. NOKUT vil evaluere hele kvalitetssikringssystemet ved institusjonen ved neste sykliske evaluering, og har derfor ikke vurdert eller godkjent systembeskrivelsen i denne saken.

Høgskolens forskrift for graden philosophiae doctor er vurdert av NOKUT og de sakkyndige. Denne er kommentert nedenfor i kapittel 4, under de sakkyndiges vurdering.

4 Faglig vurdering

Den følgende teksten i dette kapitlet er de sakkyndiges vurdering. Der det forekommer “Vi”, er det et uttrykk for de sakkyndige. Nummereringen på hver overskrift henviser til tilsvarende bestemmelse i NOKUTs tilsynsforskrift.

Komiteens oppsummering

Komiteen mener at Høgskolen i Bergens foreslåtte ph.d.-studium *Studier av danning og didaktiske praksiser* ikke kan akkrediteres basert på den søknaden som nå foreligger.¹ Komiteen har vurdert beskrivelsen i søknaden, supplerende informasjon etterspurt av komiteen, samt informasjon framkommet under institusjonsbesøket. Komiteen vil understreke at institusjonsbesøket har hatt stor betydning for vurderingen, idet mange av de spørsmålene vi satt igjen med etter å ha lest søknaden ble besvart i løpet av de to dagene besøket varte. På bakgrunn av en samlet vurdering har komiteen likevel kommet fram til at det foreslåtte studiet ikke tilfredsstillende kravene i NOKUTs forskrift. Ved gjennomgang av søknaden har komiteen funnet at *grunnleggende forutsetninger for akkreditering* (Krav i lov om universiteter og høyskoler) er tilfredsstillende imøtekommet. Høgskolens overordnede ph.d.-forskrift ble i hovedsak funnet tilfredsstillende, med unntak av definisjonen av opptaksgrunnlaget som «femårig mastergrad». Krav i rammeplaner og aktuelle forskrifter fra Kunnskapsdepartementet er tilfredsstillende imøtekommet. Høgskolen i Bergen har etablert en faglig kjernegruppe som etter planen skal utføre 14,6 årsverk i tilknytning til studiet, hvorav 7,6 årsverk planlegges utført av professorer. Høgskolen i Bergen beskriver i søknaden at det fire år etter oppstart av ph.d.-studiet vil kunne være en basis på minst 20 stipendiater, med et årlig opptak på minst fem doktorgradsstudenter. Komiteen finner at det med dette er sannsynliggjort at kravene i forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning, er imøtekommet. Høgskolen i Bergens redegjørelse for forventet studentrekruttering, læringsmiljø og stabilitet i studiet er også tilfredsstillende.

Vedrørende *plan for studiet*, har de sakkyndige konkludert med at kvaliteten på søknaden ikke er i samsvar med forventet nivå i henhold til gjeldende krav som er gitt i forskriften. Komiteen mener at studiet har et dekkende navn. Navnet bør imidlertid utdypes og kommuniseres bedre overfor omgivelsene. Komiteen mener at det overordnede læringsutbyttet er tilfredsstillende beskrevet. Ph.d.-studiets relevans for arbeidsliv er også tilstrekkelig tydelig beskrevet. Når det gjelder kriteriene 4-2 1c: Studiets innhold og oppbygging skal tilfredsstillende relateres til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen, 4-2 1d: Studiets arbeids- og undervisningsformer skal være egnet til å oppnå læringsutbytte

---

¹ Komiteen har endret endelig konklusjon på grunnlag av opplysningene gitt i institusjonens kommentar til den sakkyndige vurderingen, jf kapittel 8 nedenfor.

slik det er beskrevet i planen, og 4-2 1e: Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal være egnet til å vurdere i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet, finner komiteen at det er en del svakheter i plan for studiet, og Høgskolen i Bergen må gå gjennom de kravene som er framsatt av komiteen og utbedre disse før studiet kan anbefales akkreditert. De sakkyndige mener at studiet har tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, samt at det har tilfredsstillende ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

Når det gjelder *fagmiljø tilknyttet studiet*, mener komiteen at kravene om at fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse er tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet og samtidig tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres er tilfredsstillende. Det samme gjelder kravet om at minst 50 prosent av årsverkene knyttet til studiet skal utgjøres av tilsatte i hovedstilling ved institusjonen, samt at det av disse er personer med minst førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studiet. Minst 50 prosent av det samlede fagmiljøet er professorer, de øvrige har førsteamanuensiskompetanse. Komiteen mener også at fagmiljøet deltar aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet. I vurderingen bemerkes det imidlertid at forskningsaktivitet og publikasjonsomfang i kjernegruppen er ujevnt fordelt. Det er også relativt få registreringer på nivå 2 i henhold til Norsk vitenskapsindeks' inndeling. Høgskolen har gitt plausible forklaringer på dette og viser ellers til at den er inne i en positiv utvikling når det gjelder publisering på høyeste nivå. Søknaden dokumenterer i tillegg høy forskningsaktivitet innen fagområdene som utgjør ph.d.-området. Ut fra dette finner komiteen at fagmiljøet driver aktiv forskning, faglig- og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid og kan vise til dokumenterte resultater på høyt internasjonalt nivå, men at det er et betydelig forbedringspotensial når det gjelder internasjonal publisering på vitenskapelig meritterende nivå. Høgskolen i Bergen tilfredsstiller kravene som stilles til *støttefunksjoner og infrastruktur* for det omsøkte studiet. De sakkyndige mener at institusjonen har lokaler, bibliotektenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold for studentene som er tilfredsstillende for antall stipendiater og studiet slik det er beskrevet i plan for studiet. I det følgende framkommer det hvilke vurderinger som er gjort i forhold til NOKUTs tilsynsforordning.

Konklusjon

Komiteen anbefaler ikke akkreditering av ph.d.-studiet «Studier av danning og didaktiske praksiser» ved Høgskolen i Bergen.

4.1 Grunnleggende forutsetninger for akkreditering

4-1 1. Krav i lov om universiteter og høyskoler.

Vurdering

Dette er det første ph.d.-studiet som søkes akkreditert fra Høgskolen i Bergen. Høgskolens styre godkjente 13.12.2012 forskrift om graden Philosophiae doctor (ph.d.) ved Høgskolen i Bergen. Forskriften følger malen utviklet av Universitets- og høyskolerådet (UHR) i 2011, og vil omfatte alle ph.d.-studier som godkjennes etablert ved Høgskolen i Bergen. Komiteen finner forskriften tilfredsstillende, men anbefaler høgskolen å tydeliggjøre hva som gjelder opptak til ph.d.-program og hva som eventuelt gjelder tilsetning som stipendiat under § 5-1, særlig paragrafens siste avsnitt på s. 5. Komiteen merker seg at opptakskravet til ph.d.-utdanninger ved Høgskolen i Bergen er angitt som "femårig mastergrad". Femårige ("integrerte") mastergrader følger av forskrift om krav til mastergrad § 4, og utgjør totalt 300 studiepoeng. Høgskolen i Bergen tilbyr per dags dato ingen mastergrader av et slikt omfang. Komiteen har i vurderingene nedenfor lagt til grunn at Høgskolen i Bergens intensjon er at opptaksgrunnlaget for studiet skal være en toårig mastergrad som bygger på en treårig bachelorgrad. Hvis komiteens forutsetning er riktig, så må høgskolen endre opptaksreglementet sitt i tråd med dette. Hvis derimot komiteens forutsetning ikke er riktig, må Høgskolen i Bergen opplyse om dette. I så fall vil komiteen måtte gi en ny vurdering av relevante kriterier.

Høgskolen i Bergen har utarbeidet kvalitetssikringssystem for ph.d.-studiet (vedlegg 4.1-3a), samt et sett med retningslinjer og rutiner som gjelder tilsetning, opptak og oppfølging (vedlegg 4.1-3b), pliktarbeid (vedlegg 4.1-3c) og utvidelse av ansettelsesperioden for ph.d.-studenter (vedlegg 4.1-3d). Dette er gode og informative dokumenter. Høgskolen har imidlertid ikke utarbeidet et eget reglement for dette ph.d.-studiet. Komiteen mener høgskolen bør vurdere å utarbeide et spesifikt reglement for hvert ph.d.-studium som utvikles. Komiteen stiller spørsmål ved begrunnelsen for at diplom og vitnemål for den akademiske graden philosophiae doctor skal signeres av høgskoledirektør.

Konklusjon

Ja, kravet er tilfredsstillende imøtekommet.

Høgskolen bør:

- Vurdere om det normale opptaksgrunnlaget til ph.d.-studier ved høgskolen skal være femårige mastergrader, jf ph.d.-forskriften § 5-1
- Vurdere å utarbeide spesifikt ph.d.-reglement for hvert ph.d.-studium ved høgskolen
- Vurdere om det er hensiktsmessig at høgskoledirektøren signerer diplom og vitnemål for den akademiske graden philosophiae doctor

4-1 2. Krav i rammeplaner og aktuelle forskrifter fra Kunnskapsdepartementet skal være fylt.

Aktuelle forskrifter:

- Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (3.syklus)

Vurdering

I Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning § 3-1 heter det: ”Ved akkreditering av et nytt doktorgradsstudium skal studiet ha et fagmiljø tilsvarende minst 8 årsverk med førstestillingskompetanse, hvorav minst 6 er i heltids kombinerte forsknings- og undervisningsstillinger og minst 4 har professorkompetanse. Institusjonen må videre kunne dokumentere at den har kapasitet og rekrutteringspotensial til å knytte minst 15 doktorgradsstudenter til studiet i løpet av fem år etter oppstart. Institusjonen må kunne sannsynliggjøre at den over tid kan opprettholde et doktorgradsmiljø med minst 15 doktorgradsstudenter.” Høgskolen i Bergen har etablert en kjernegruppe bestående av 10 professorer og 7 førsteamanuenser. Til sammen utgjør dette 14,6 årsverk, hvorav 7,6 årsverk planlegges utført av professorer. Videre vurdering av fagmiljøet redegjøres for under § 4-3 i den sakkyndige vurderingen. Høgskolen i Bergen har redegjort for en plan som innebærer at det fire år etter oppstart av ph.d.-studiet skal være en basis på minst 20 stipendiater, samt et årlig opptak på minst fem doktorgradsstudenter. Det er sannsynliggjort i søknaden at institusjonen har nødvendig kapasitet og rekrutteringspotensial til dette, og det vil bli nærmere omtalt i vurderingen av § 4-1 3.

Konklusjon

Ja, krav i Forskrift om kvalitetssikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning (3.syklus) er oppfylt.

4-1 3. Det skal redegjøres for forventet studentrekruttering i forhold til å etablere og opprettholde et tilfredsstillende læringsmiljø og i forhold til stabilitet i studiet.

Vurdering

Høgskolen i Bergen har ved tidspunkt for søknad om akkreditering av ph.d.-studiet 12 stipendiater knyttet til fagmiljøet som vil kunne utgjøre studiet. Stipendiatene er rekruttert lokalt (for eksempel fra høgskolens masterstudier som bygger opp under ph.d.-søknaden og tilsatte i fagstillinger ved institusjonen), regionalt og nasjonalt (fra profesjonsfeltene og fra andre UH-institusjoner), og i noen grad internasjonalt. Høgskolen har masterstudier i barne- og ungdomslitteratur, dramapedagogikk,

musikkpedagogikk, samfunnsfagdidaktikk og undervisningsvitenskap. I tillegg planlegges andre masterstudier i idrett, kosthold og folkehelse samt i barnehagepedagogikk, som vil kunne bidra ytterligere til intern rekruttering. Imidlertid vil komiteen igjen understreke at hvis høgskolen ikke endrer § 5-1 i ph.d.-forskriften, vil de ikke kunne rekruttere internt, jf. ovenfor under 4-1 1. Høgskolen har lagt fram oversikt over antall uteksaminerte studenter i løpet av en treårs periode, i tillegg til oversikter over antall studenter som er tatt opp på de ulike masterstudiene gjennom flere år. Høgskolen har også lagt fram oversikt over utskrevne vitnemål fra relevante bachelorstudier ved institusjonen. Høgskolen i Bergen har totalt 22 øremerkede rekrutteringsstillinger. I tillegg har høgskolen siden 2008 satt av egne strategiske midler til ytterligere 18 stipendiatstillinger. I 2009 ble det gjort et styrevedtak om en årlig økning på om lag ett prosentpoeng i avsetning av total statlig bevilgning for å oppnå økonomisk handlingsrom for ambisjonene om universitetsstatus som ph.d.-søknaden er en del av. Høgskolen viser til gode søkertall på de siste årenes utlysninger av stipendiatstillinger innenfor fagområder som omfattes av ph.d.-søknaden. Det er imidlertid få eksternt finansierte stipendiatstillinger innenfor området. Kun seks stipendiatstillinger er per i dag finansierte av eksterne forskningsmidler ved Høgskolen i Bergen. Med tanke på at høgskolen har universitetsambisjoner, hvilket innebærer at det skal rekrutteres minimum 4x15 stillinger, blir det svært viktig å øke dette antallet.

Konklusjon

Ja, høgskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høgskolen bør arbeide aktivt for å øke andelen eksternt finansierte stipendiat. Dette gjelder både gjennom økt ekstern støtte til forskningsprosjekter og ved å rekruttere stipendiat tilsatt ved andre UH-institusjoner til ph.d.-studiet.

4-1 4. Det skal redegjøres for forventet arbeidsomfang for studentene.

Dette kriteriet er ikke aktuelt for tredje syklus

4-1 5. Der deler av studiet foregår utenfor den institusjonen som utsteder vitnemål, skal det foreligge tilfredsstillende avtaler som regulerer vesentlige forhold av betydning for studentene.

Vurdering

Det er ikke lagt fram noen plan for at deler av studiet skal foregå utenfor Høgskolen i Bergen.

Stipendiat som er tatt opp til studiet og tilsatt ved annen institusjon, skal inngå avtale som regulerer deres rettigheter og plikter. Dette fremgår av § 6 i høyskolens ph.d.-forskrift, og mal for avtalen er vedlagt søknaden («Avtale ved opptak til ph.d.-utdanning»).

Konklusjon

Ja, høgskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

4.2 Plan for studiet

§ 4-2 Plan for studiet

1. Studiet skal ha et dekkende navn
2. Studiet skal beskrives med utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelse:
  - a. Læringsutbyttet skal være beskrevet som det en kandidat skal ha oppnådd ved fullført utdanning i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse i samsvar med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.
  - b. Studiets relevans for arbeidsliv og/eller videre studier skal være tydelig.
  - c. Studiets innhold og oppbygging skal tilfredsstillende relateres til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen.
  - d. Studiets arbeids- og undervisningsformer skal være egnet til å oppnå læringsutbytte slik det er beskrevet i planen.
  - e. Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal være egnet til å vurdere i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet.
3. Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.
4. Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

4-2 1. Studiet skal ha et dekkende navn.

Vurdering

Navnet på det omsøkte studiet er *Studier av danning og didaktiske praksiser (engelsk: Ph.d.-program in Bildung and pedagogical practices)*. Slik komiteen tolker det, er det nyanseforskjeller mellom det norske og engelske navnet. Disse forskjellene er imidlertid akseptable og til en viss grad begrunnet i at de sentrale begrepene er situert i ulike fag- og forskningstradisjoner, også geografisk og språklig. Det kan diskuteres hvorvidt navnet på en tydelig måte beskriver studiets innhold. Høgskolen i Bergen bruker relativt stor plass både i søknaden og den vedlagte studieplanen på å resonnerer rundt begrepene innhold og innbyrdes relasjoner. Komiteen opplever at disse drøftingene ikke er ført til

ende i fagmiljøet, og at navnet i tillegg gir noe ulike assosiasjoner for ulike fortolkere, eksempelvis masterstudenter, stipendiater, administrasjon og ledelse, samt avtakere i arbeidslivet, slik dette kom til uttrykk under komiteens institusjonsbesøk. Ikke desto mindre finner vi at dette er fruktbare diskusjoner som tilfører mening til studiets dynamiske og relasjonelle innhold, såvel som til det prosessuelle innholdet i de sentrale begrepene. Det framstår derfor som navnet er godt forankret i fagmiljøet og derved er vesentlig for studiets profil. Det er også tilstrekkelig begrunnet i hvilke forskningsområder ph.d.-programmet omfatter og forholder seg til. Det er likevel viktig at fagmiljøet forsøker å anta et eksternt perspektiv på studiet og navnet, og derigjennom bidrar til å utdype og tydeliggjøre studiets navn ytterligere i sin kommunikasjon med omverdenen.

Konklusjon

Ja, studiets navn er dekkende.

- Høgskolen bør arbeide videre med å utdype hva som legges i de sentrale begrepene danning og didaktiske praksiser, samt i forholdet mellom dem, i sin kommunikasjon med omverdenen, herunder overfor potensielle søkere og avtakere.

4-2 2. Studiet skal beskrives med utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelsen

- a. Læringsutbyttet skal være beskrevet som det en kandidat skal ha oppnådd ved fullført utdanning i form av kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse i samsvar med nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.**

Studiets læringsutbyttebeskrivelse (kopiert fra søknaden):

Etter fullført ph.d.-studium skal kandidaten ha oppnådd følgende læringsutbytte:

kunnskap

kandidaten

- er i kunnskapsfronten om ulike danningstradisjoner, tilhørende didaktiske teorier og vitenskapsteoretiske problemstillinger knyttet til disse
- har dyptgående kunnskap om hvordan didaktiske praksiser skapes, opprettholdes og endres på ulike dannelsesarenaer
- har omfattende oversikt over relevante måter å vitenskapeliggjøre forskningsområdet på og kan kritisk vurdere begreper og forestillinger som beskriver sammenhenger mellom didaktiske praksiser og danning

- kan bidra til utvikling av ny kunnskap og teori om danning og didaktikk, og hvordan utvikle metoder, dokumentasjonsformer og fortolkninger for didaktiske praksiser

ferdigheter

kandidaten

- kan utforme problemstillinger og planlegge relevant forskning for studier av danning og didaktiske praksiser
- kan drive og gjennomføre forskning på høyt internasjonalt nivå innenfor fagfeltet
- kan identifisere, problematisere og verbalisere ulike måter å forstå sammenhenger mellom didaktiske praksiser og danning
- er i stand til å utfordre og utvikle kunnskap og teori om danning og didaktikk, og etablere metoder, dokumentasjonsformer og fortolkninger for didaktiske praksiser

generell kompetanse

kandidaten

- kan gjennomføre forskning med høy grad av etisk bevissthet og faglig integritet
- kan utvikle og styre komplekse forskningsoppgaver og -prosjekter i tverrfaglige samarbeid
- kan formidle forskning i anerkjente og egnede nasjonale og internasjonale fora
- kan delta i nasjonale og internasjonale nettverk og diskusjoner innenfor forskningsområdet danning og didaktiske praksiser
- kan vurdere behovet for og ta initiativ til endring i samarbeid med ulike dannelsesarenaer

Vurdering

Ph.d.-studiets overordnede læringsutbyttebeskrivelse er utformet i samsvar med det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket (NKR) for livslang læring og er beskrevet som ”kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse”. Komiteen mener at beskrivelsen er på riktig nivå (nivå 8) og i samsvar med NKR. Enkelte læringsutbyttebeskrivelser kan med fordel utformes bedre språklig, se for eksempel

første læringsutbyttebeskrivelse under kunnskap, og rekkefølgen ”didaktiske praksiser og danning” under ferdigheter, tredje kulepunkt.

Konklusjon

Ja, læringsutbyttet er tilfredsstillende beskrevet.

- Høgskolen bør gå gjennom læringsutbyttebeskrivelsene med sikte på å forbedre språklige formuleringer.

b. Studiets relevans for arbeidsliv og/eller videre studier skal være tydelig.

Vurdering

Høgskolen beskriver i søknaden at ph.d.-studiet vil være relevant for arbeidslivet i den forstand at det imøtekommer behovet for kvalifisert arbeidskraft innenfor utdannings- og kultursektoren, samt innen profesjonsfeltet i mer utvidet forstand. Studiets relevans for høyere utdanning, spesielt for lærerutdanningene, trekkes også fram som viktig, særlig i forhold til vitenskapeliggjøring av slike utdanninger. Under institusjonsbesøket fikk komiteen et klart inntrykk av at potensielle avtakere fra UH-sektoren, skoleverket og kulturlivet hadde positive forventninger til studiets relevans for disse sektorene. Det var imidlertid også tydelig at det eksisterer forventninger om at det skal utdanne kandidater som kan dekke forskningsmessige behov i en noe annen utdanningsvitenskapelig retning enn det dette ph.d.-studiet profilerer seg mot, for eksempel effekt- og følgeforskning, forskning på klasseromspraksis, klasse miljø og -ledelse og så videre. Det er derfor viktig at fagmiljøet bidrar til å utdype og tydeliggjøre studiets profil ytterligere i sin kommunikasjon med arbeidslivet.

Konklusjon

Ja, studiets relevans for arbeidsliv og/eller videre studier er tydelig.

- Høgskolen bør arbeide videre med å utdype studiets profil i sin kommunikasjon med omverdenen, herunder overfor potensielle avtakere i arbeidslivet.

c. Studiets innhold og oppbygging skal tilfredsstillende relateres til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen.

Vurdering

Ph.d.-studiet er bygget opp som et studium som består av en avhandlingsdel på 150 studiepoeng og en opplæringsdel på 30 studiepoeng. Avhandlingsarbeidet utgjør det sentrale elementet i studiet, mens opplæringsdelen primært skal støtte opp under dette arbeidet. Slik krav til avhandlingen er beskrevet i studieplanen (s. 9), forskriften (§ 10) og videre omtales i kvalitetssikringssystemet (avsnitt 9), er

komiteen av den oppfatning at dette er i samsvar med de akademiske standarder som gjelder for graden. Forskeropplæringsdelen består av to emner à 10 studiepoeng og ett emne på 5 studiepoeng som er obligatoriske. I tillegg kan ph.d.-studentene velge ett valgbart emne på 5 studiepoeng. Det framgår tydelig av søknaden og studieplanen hva som er obligatorisk og valgfritt, men komiteen er av den oppfatning at det bør begrunnes noe bedre hvorfor omfanget obligatoriske emner er fem ganger så stort som valgfrie. Høgskolen har i alt utviklet seks valgfrie emner. Komiteen stiller spørsmål om hva institusjonen vil gjøre hvis det ikke melder seg tilstrekkelig antall kandidater til å tilby disse kursene. Under institusjonsbesøket fikk ikke komiteen noe klart svar på spørsmål om det er noen nedre grense for hvor mange deltakere et kurs må ha. Komiteen reiser derfor problemstillingen om hvorvidt kandidater som tas opp på studiet, vil kunne velge fritt mellom de valgfrie tilbudene. I tillegg stiller komiteen spørsmål om fordelingen mellom de ulike obligatoriske emnene er optimal med tanke på å realisere de de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene. Særlig gjelder dette det relativt begrensede omfanget forskningsmetodologi og -design har fått (5 stp.), sammenliknet med danning og didaktiske praksiser (10 stp.) og vitenskapsteori, etikk og akademisk tekstarbeid (10 stp.). Komiteen avviser ikke at denne fordelingen kan være berettiget, men finner det for dårlig godtgjort i studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte emnene. Dette viser til noen gjennomgående problemer i studieplan og emnebeskrivelser: Studieplanen er ikke tilstrekkelig gjennomarbeidet med tanke på å konkretisere fra overordnet idé til hva uteksaminerte kandidater skal kunne. En klargjøring av studiets indre sammenheng, samt en utdyping og tydeliggjøring av hvilke deler som bidrar til dets bredde og dybde, er ikke tydelig nok i søknaden og studieplanen. Dette skyldes i stor grad at læringsutbyttebeskrivelsene på enkeltemnenivå ikke er tilstrekkelig presise og realistiske å oppnå. Her må læringsutbyttebeskrivelsene omarbeides, samtidig som sammenhengen mellom læringsutbyttebeskrivelser, studie- og arbeidsformer, vurdering og litteraturvalg må tydeliggjøres og begrunnes. Selv om litteraturlister vil være i kontinuerlig utvikling, er det viktig at de ligger på adekvat nivå for et ph.d.-studium. Komiteen vil understreke at ikke alle læringsutbyttebeskrivelser på emnenivå må inneholde alle de tre kategoriene fra Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk, så lenge læringsutbyttebeskrivelsene på emnenivå til sammen fører til det totale læringsutbyttet for studiet. Det er avgjørende for komiteen å innrømme fagmiljøet akademisk frihet til å utforme en revisjon av studieplan og læringsutbyttebeskrivelser på enkeltemnenivå i henhold til den overordnede ideen for ph.d.-studiet. Dette er i samsvar med vurderingen av § 4-2 1 og 4-2 2a. Komiteen ønsker heller ikke å stille absolutte krav om fordeling av studiepoeng på enkeltemner og liknende, men mener dette må vurderes og begrunnes med utgangspunkt i den type didaktisk skjønn som fagmiljøet selv har formulert som et mål for det omsøkte studiet.

Konklusjon

Nei, studiets innhold og oppbygging er ikke tilfredsstillende relatert til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen.

- Høgskolen må gå nøye gjennom studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av studiet og påse at disse er på korrekt nivå, samt påse at de vil kunne oppnås som del av studiet.
- Høgskolen må gå nøye gjennom fordelingen av obligatoriske og valgfrie emner, samt omfanget av de respektive emnene, og begrunne valgene som er gjort ut fra overordnet idé og læringsutbyttebeskrivelse.

d. Studiets arbeids- og undervisningsformer skal være egnet til å oppnå læringsutbytte slik det er beskrevet i planen.

Vurdering

Høgskolen i Bergen hevder i søknaden at: ”[d]et vil være en prinsipiell sammenheng mellom læringsutbytte, studie- og arbeidsformer og vurdering gjennom studiet” (s. 31). Siden komiteen i sin vurdering av kriterium 4-2 2c krever at høgskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av studiet, følger det at høgskolen også må gå nøye gjennom arbeids- og undervisningsformene som er knyttet til de enkelte emnene, og revidere disse i henhold til den prinsipielle sammenhengen som er anført. Her vil vi gjenta at komiteen vurderer studieplanen til ikke å være tilstrekkelig gjennomarbeidet med tanke på å konkretisere fra overordnet idé til hva uteksaminerte kandidater skal kunne. Komiteen er likevel av den oppfatning at de beskrevne arbeids- og undervisningsformene kan danne et godt utgangspunkt for å oppnå dette.

Konklusjon

Nei, studiets arbeids- og undervisningsformer er ikke egnet til å oppnå læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen.

- Siden komiteen krever at høgskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte deleneopplæringsdelen av studiet, jf. § 4-2 2c, følger det at arbeids- og undervisningsformer som er knyttet til disse også må revideres og begrunnes.

e. Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal være egnet til å vurdere i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet

Vurdering

Høgskolen i Bergen hevder i søknaden at: ”[d]et vil være en prinsipiell sammenheng mellom læringsutbytte, studie- og arbeidsformer og vurdering gjennom studiet” (s. 31). Siden komiteen i sin vurdering av kriterium 4-2 2c krever at høgskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av studiet, følger det at høgskolen også må gå nøye gjennom eksamensordninger og vurderingsformer som er knyttet til de enkelte emnene, og revidere disse i henhold til den prinsipielle sammenhengen som er anført. Når det gjelder avhandlingsdelen, mener komiteen at kravene til denne er tilfredsstillende beskrevet i studieplanen, men at høgskolen bør presisere både her og i forskriften hvor mange artikler som kreves når avhandlingen er en sammenstilling av flere mindre arbeider. Hvordan bedømmelse skjer, er tilfredsstillende beskrevet. Når det gjelder opplæringsdelen, understreker komiteen at vi vurderer studieplanen til ikke å være tilstrekkelig gjennomarbeidet med tanke på å konkretisere fra overordnet idé til hva uteksaminerte kandidater skal kunne. Dette gjelder også vurderingsformene som er knyttet til de enkelte emnene. I søknaden legger høgskolen stor vekt på essayet som vurderingsform. Det kan stilles spørsmål om dette gir et like godt grunnlag for vurdering i alle emner. Et annet spørsmål er om en såvidt ensidig vektlegging av en vitenskapelig tekstsjanger bidrar tilstrekkelig til studiets bredde, i den forstand at uteksaminerte kandidater vil måtte regne med å arbeide i ulike stillinger, fag- og forskningsmiljøer. Under institusjonsbesøket registrerte komiteen at det fins noe ulike syn på disse spørsmålene i fagmiljøet. Videre skriver høgskolen i søknaden (s. 32) at de valgfrie emnene K5 og K6 kan ha film som formidlingsform. Dette er utdypet i studieplanen (s. 30; s. 34), der det framgår at filmen skal ”tilfredsstillende krav til tv-produksjon”. Under institusjonsbesøket fikk komiteen inntrykk av at verken studentene, fagmiljøet eller Mediesenteret kjente godt til film brukt som vurderingsform. Her synes det å være behov for å gå grundig gjennom dette, og blant annet avklare i hvilken grad Mediesenteret skal bistå, hvem som har ansvar for kostnader og administrative forhold etc. I en revisjon av studieplanen må valgene som vedrører eksamens- og vurderingsformer begrunnes.

Konklusjon

Nei, eksamensordninger og andre vurderingsformer er ikke egnet til å vurdere i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet.

- Siden komiteen krever at høgskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av opplæringsdelen av studiet, jf. § 4-2 2c, følger det at eksamensordninger og andre vurderingsformer som er knyttet til disse også må revideres og begrunnes.
- Høgskolen bør presisere hvor mange artikler som kreves når avhandlingen er en sammenstilling av flere mindre arbeider.

4-2 3. Studiet skal ha tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid, tilpasset studiets nivå, omfang og egenart.

Vurdering

Høgskolen i Bergen har lagt et godt internt grunnlag for å etablere koblinger mellom organisering av forskning ved Avdeling for lærerutdanning og det omsøkte ph.d.-studiet. Danningen av de to sentrene for henholdsvis kunstfag, kultur og kommunikasjon og for utdanningsforskning, samt etablering av strategiske forskningsprogrammer ved sentrene understreker dette. Stipendiater som tas opp på det omsøkte ph.d.-programmet vil kunne knytte seg til eksisterende forskergrupper som hører til denne strategiske satsingen. Komiteen vil anføre at det i tillegg vil være viktig å utvide dette perspektivet mot omverdenen, gjennom at høgskolen og avdelingen også etablerer forskergrupper i samarbeid med andre forskningsmiljøer, ikke minst internasjonalt, hvor stipendiatene kan gå inn.

Konklusjon

Ja, studiet har tilfredsstillende kopling til forskning, faglig og/eller kunstnerisk utviklingsarbeid tilpasset studiets egenart.

- Høgskolen bør legge større vekt på å lykkes med eksternt finansierte forskningsprosjekter, hvor det omsøkte ph.d.-studiet i større grad koples til nasjonal og internasjonal forskning og forskergrupper.

4-2 4. Studiet skal ha ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

Vurdering

Høgskolen i Bergen hevder i søknaden at opphold ved anerkjente og relevante læresteder av varighet på minimum tre måneder til sammen vil være en grunnleggende del av det omsøkte ph.d.-studiet, uten at dette er nedfelt som et absolutt krav. For å realisere studentutveksling og internasjonalisering har høgskolen utviklet en handlingsplan for internasjonalisering 2012-16, hvor avsetning av interne midler til utenlandsstipend blant annet for stipendiater og også utvikling av forskningsstøttetjenester på engelsk for internasjonale forskere og stipendiater prioriteres. Høgskolens internasjonale kontor har erfaring med samarbeidsavtaler med utenlandske institusjoner og miljøer, samt andre ordninger og rutiner for utenlandsopphold. I tillegg benytter høgskolen og avdelingen seg av nordiske og nasjonale ordninger for studentutveksling, for eksempel det nordiske utvekslingsprogrammet og nettverket NORDPLUS, og den nasjonale forskerskolen for lærerutdanning, NAFOL. Alle disse ordningene omfatter også muligheter for gjesteforelesninger og gjesteforelesere. I søknaden vises det til at flere stipendiater har benyttet seg av de tilbudene som gis, og også til at kortere utenlandsopphold, som konferansedeltakelse og lignende, blir muliggjort og finansiert over den enkelte ph.d.-students driftsmidler, i tillegg til at det kan søkes intern tilleggsstøtte fra institusjonen.

Konklusjon

Ja, studiet har ordninger for studentutveksling og internasjonalisering relevant for studiets nivå, omfang og egenart.

- Høgskolen bør videreføre arbeidet med at ph.d.-programmets deltakere oppnår erfaring med studentutveksling og internasjonalisering.

4.3 Fagmiljø tilknyttet studiet

4-3 1. Fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse skal være tilpasset studiet slik det er beskrevet i plan for studiet og samtidig tilstrekkelig for å ivareta den forskning og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres.

Vurdering

Høgskolen i Bergen, Avdeling for lærerutdanning, har etablert en kjernegruppe bestående av 10 professorer og 7 førsteamanuenser som vil ha hovedansvar for undervisning, veiledning og forskning knyttet til ph.d.-studiet. To av professorene er i 20 %-stillinger. Til sammen dekker kjernegruppen alle sider ved studiet slik det er beskrevet i studieplanen. Noen fagområder, eksempelvis dramapedagogikk og engelskdidaktikk, er imidlertid representert av kun én fagperson i kjernegruppen. Her er det heller ikke beskrevet noen videre oppbygging. Fagmiljøet står også overfor noen utfordringer knyttet til generasjonsskifte. Høgskolen har i sine svar på komiteens supplerings spørsmål gjort rede for at nye professorstillinger er utlyst og at tilsettingsprosesser er i gang. Av kjernegruppens 15 fast tilsatte, er det 11 som har veiledningserfaring på ph.d.-nivå. For de flestes vedkommende er det riktignok begrenset erfaring. På bakgrunn av at høgskolen ikke har hatt noe eget doktorgradsprogram, er det likevel uttrykk for at institusjonen har foretatt en strategisk satsing på å bygge opp veilederkompetanse med tanke på eget ph.d.-studium.

Konklusjon

Ja, fagmiljøets sammensetning, størrelse og samlede kompetanse er tilpasset studiet slik det er beskrevet i planen og det faglige eller kunstneriske utviklingsarbeidet som utføres.

- Høgskolen bør ha en beredskap for å møte utfordringer knyttet til generasjonsskifte og små og sårbare fagområder innenfor ph.d.-området.

§ 4-3 2. Minst 50 prosent av årsverkene knyttet til studiet skal utgjøres av tilsatte i hovedstilling ved institusjonen. Av disse skal det være personer med minst førstestillingskompetanse i de sentrale delene av studiet.

c. For tredje syklus, ph.d., skal minst 50 prosent av det samlede fagmiljøet være professorer, de øvrige skal ha førsteamanuensiskompetanse.

Vurdering

Høgskolen i Bergen, Avdeling for lærerutdanning, har etablert en kjernegruppe bestående av 10 professorer og 7 førsteamanuenser som vil ha hovedansvar for undervisning, veiledning og forskning knyttet til ph.d.-studiet. To av professorene er i 20 %-stillinger. De fleste årsverkene er besatt av tilsatte med hovedstilling ved institusjonen. Flertallet av personene som utgjør fagmiljøet er professorer.

Konklusjon

Ja, mer enn 50 prosent av årsverkene knyttet til studiet utgjøres av tilsatte i hovedstilling ved institusjonen, mer enn 50 prosent av det samlede fagmiljøet er professorer, de øvrige har førsteamanuensiskompetanse.

- Høgskolen bør ha en beredskap for å møte utfordringer knyttet til generasjonsskifte og til at det til dels er små og sårbare fagområder innenfor ph.d.-området.

§ 4-3 3. Fagmiljøet skal drive aktiv forskning, faglig- og eller kunstnerisk utviklingsarbeid.

c. For tredje syklus skal fagmiljøet ha dokumenterte resultater på høyt internasjonalt nivå og med tilstrekkelig faglig bredde.

Vurdering

I de vedlagte publikasjonsoversiktene og CV'ene framkommer det at forskningsaktivitet og publikasjonsomfang i kjernegruppen er ujevnt fordelt. Ut fra antall professorer med lang erfaring skulle man kunne anta at det forelå flere forskningspublikasjoner på høyt internasjonalt nivå, eksempelvis slik dette kommer til uttrykk i Norsk vitenskapsindeks' registreringer på nivå 2. Høgskolen viser i sine svar på komiteens suppleringspørsmål til en rekke forhold som kan forklare dette, mellom annet lærerutdanningens tradisjoner for formidling av forskning og utviklingsarbeid i en bredere offentlighet, satsing på lærebokproduksjon, ansvar for forskningsseminarer og –konferanser etc. Høgskolen viser ellers til at den er inne i en positiv utvikling når det gjelder publisering på nivå 2, og at det pågående generasjonsskiftet er en positiv faktor i så måte. Søknaden dokumenterer ellers relativt høy forskningsaktivitet innen fagområdene som utgjør ph.d.-området. Ut fra dette finner

komiteen at fagmiljøets aktive forskning ligger på tilstrekkelig høyt internasjonalt nivå og har tilstrekkelig faglig bredde, men at det er et betydelig forbedringspotensial når det gjelder internasjonal forskningspublisering på vitenskapelig meritterende nivå.

Konklusjon

Ja, kriteriet er oppfylt.

- Høgskolen bør arbeide aktivt for å utvikle en forskningskultur som oppfordrer til å publisere jevnlig på høyt internasjonalt nivå.

§ 4-3 4. Fagmiljøet skal delta aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet.

Vurdering

Fagmiljøet dokumenterer aktiv deltakelse i flere nasjonale og internasjonale nettverk som er relevante for det omsøkte ph.d.-studiet. Av nasjonale nettverk nevnes NAFOL, UH-nett Vest og Grieg Research School in International Studies, hvor institusjonen har forpliktende ansvar. Internasjonalt deltar miljøet i Nordisk nettverk for musikkpedagogisk forskning, Organisation Mondial pour l'Education Pré-scolaire, BIN-Norden, Nordic Educational Research Association, Barnelitteraturens kunstneriske verdi, SHARE – Step-Change for Higher Arts Education and Education, International Drama/Theatre and Education Association, European Association of Language Testing and Assessment, The Nordic Network for the Integration of Music Informatics, Performance, and Aesthetics, Critical Democratic Competence and Classroom Discussion med flere. Komiteen vurderer det slik at fagmiljøet deltar aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet.

Konklusjon

Ja, fagmiljøet deltar aktivt i nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet.

- Høgskolen bør videreføre og videreutvikle sin aktivitet innenfor nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet.

4.4 Støttefunksjoner og infrastruktur

§ 4-4 1. Institusjonen skal ha lokaler, bibliotek tjenester, administrative og tekniske tjenester, IKT-ressurser og arbeidsforhold for studentene som er tilpasset antall studenter og studiet slik det er beskrevet i plan for studiet.

Vurdering

Ved vurdering av dette kriteriet er det viktig å understreke at den sakkyndige komiteen skal basere sin vurdering på nåværende infrastruktur og forhold. I tillegg til de opplysninger som er gitt i søknaden har komiteen under institusjonsbesøket fått omvisning på Avdeling for lærerutdannings eksisterende campus på Landås og på den nye, samlokaliserte høgskolen på Kronstad. Høgskolen i Bergen har relativt lang erfaring med å innlemme stipendiater i sin virksomhet og har tradisjoner og rutiner for dette når det gjelder kontorarbeidsplasser og andre lokaler, bibliotek tjenester, administrative og tekniske tjenester, samt IKT-ressurser. Det er Seksjon for forskning og ekstern samhandling som vil få hovedansvaret for de administrative ressursene knyttet til forvaltning av ph.d.- studiet. Det er lyst ut og besatt en saksbehandlerstilling som skal legge til rette for studiet og assistere forskningsdirektør, dekan og fagansvarlig for ph.d.-studiet i all saksbehandling knyttet til studiet. Dette, sammen med at andre administrative støttefunksjoner knyttet til studiet er godt beskrevet i søknaden, gjør at komiteen vurderer de administrative støttefunksjonene som høgskolen legger opp til som svært gode. Det samme gjelder faglige støttefunksjoner, som bygger på erfaringer og strategiske valg som vedrører forskningsmiljøet gjort gjennom en lengre periode. Også bibliotek tjenester og IKTressurser er presentert på en måte som sannsynliggjør at dette vil være gode støttefunksjoner for ph.d.- studentene. Når det gjelder høgskolens mediesenter, fikk komiteen vite at det tilbys et visst antall timer for kostnadsfri bruk av Mediesenteret, men at det var lang ventetid, prosjekter må meldes inn i god tid osv. Siden verken stipendiater eller fagmiljø synes å ha særlig kjennskap til Mediesenteret, er komiteen usikker på om dette vil utgjøre en god støttefunksjon for stipendiatene, spesielt med tanke på at filmproduksjon er tatt med som eksamens- og vurderingsform (jf. 4-2 2e). I søknaden beskrives også mulige roller høgskolens senter for nyskaping kan spille for ph.d.-studenter.

Konklusjon

Ja, høgskolen har den infrastruktur og de støttefunksjoner som er nødvendig for det omsøkte studiet.

- Høgskolen bør videreføre og videreutvikle støttefunksjoner og infrastruktur for kommende ph.d.-studenter.

5 Samlet konklusjon

På bakgrunn av den skriftlige søknaden med tilhørende dokumentasjon, tilleggsdokumentasjon etterspurt av komitéen, samt informasjon fremkommet under intervjuene i forbindelse med institusjonsbesøket, konkluderer den sakkyndig komitéen med følgende:

Komiteen anbefaler ikke akkreditering av ph.d.-studiet Studier av danning og didaktiske praksiser ved Høgskolen i Bergen.

I den sakkyndige rapporten fremkommer det hvilke krav som MÅ innfris for at studiet skal kunne akkrediteres, og i tillegg har komiteen nedfelt gode råd (BØR) til videre utvikling av dette studiet.

Følgende krav er vurdert som ikke godkjent:

4.2.2 – Studiet skal beskrives med utgangspunkt i læringsutbyttebeskrivelser:

4.2.2.c. Studiets innhold og oppbygging skal tilfredsstillende relateres til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen

4.2.2.d. Studiets arbeids- og undervisningsformer skal være egnet til å oppnå læringsutbytte slik det er beskrevet i planen

4.2.2.e. Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal være egnet til å vurdere i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet

Følgende krav må innfris for å oppnå akkreditering:

- Høgskolen må gå nøye gjennom studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av studiet og påse at disse er på korrekt nivå, samt påse at de vil kunne oppnås som del av studiet.
- Høgskolen må gå nøye gjennom fordelingen av obligatoriske og valgfrie emner, samt omfanget av de respektive emnene, og begrunne valgene som er gjort ut fra overordnet idé og læringsutbyttebeskrivelse.
- Siden komiteen krever at høgskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for opplæringsdelen av studiet, jf. § 4-2 2c, følger det at arbeids- og undervisningsformer som er knyttet til disse også må revideres og begrunnes.

- Siden komiteen krever at høghskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for opplæringsdelen av studiet, jf. § 4-2 2c, følger det at eksamensordninger og andre vurderingsformer som er knyttet til disse også må revideres og begrunnes.

Videre har komiteen gitt følgende gode råd for videre utvikling:

- Vurdere om det normale opptaksgrunnlaget til ph.d.-studier ved høghskolen skal være femårige mastergrader, jf ph.d.-forskriften § 5-1.
- Vurdere å utarbeide spesifikt ph.d.-reglement for hvert ph.d.-studium ved høghskolen.
- Vurdere om det er hensiktsmessig at høghskoledirektøren signerer diplom og vitnemål for den akademiske graden philosophiae doctor.
- Høghskolen bør arbeide aktivt for å øke andelen eksternt finansierte stipendiater. Dette gjelder både gjennom økt eksternt støtte til forskningsprosjekter og ved å rekruttere stipendiater tilsatt ved andre UH-institusjoner til ph.d.-studiet.
- Høghskolen bør arbeide videre med å utdype hva som legges i de sentrale begrepene danning og didaktiske praksiser, samt i forholdet mellom dem, i sin kommunikasjon med omverdenen, herunder overfor potensielle søkere og avtakere.
- Høghskolen bør gå gjennom de overordnede læringsutbyttebeskrivelsene med sikte på å forbedre språklige formuleringer.
- Høghskolen bør arbeide videre med å utdype studiets profil i sin kommunikasjon med omverdenen, herunder overfor potensielle avtakere i arbeidslivet.
- Høghskolen bør presisere hvor mange artikler som kreves når avhandlingen er en sammenstilling av flere mindre arbeider.
- Høghskolen bør legge større vekt på å lykkes med eksternt finansierte forskningsprosjekter, hvor det omsøkte ph.d.-studiet i større grad koples til nasjonal og internasjonal forskning og forskergrupper.
- Høghskolen bør videreføre arbeidet med at ph.d.-programmets deltakere oppnår erfaring med studentutveksling og internasjonalisering.

- Høgskolen bør ha en beredskap for å møte utfordringer knyttet til generasjonsskifte og små og sårbare fagområder innenfor ph.d.-området.
- Høgskolen bør arbeide aktivt for å utvikle en forskningskultur som oppfordrer til å publisere jevnlig på høyt internasjonalt nivå.
- Høgskolen bør videreføre og videreutvikle sin aktivitet innenfor nasjonalt og internasjonalt samarbeid og nettverk relevant for studiet.
- Høgskolen bør videreføre og videreutvikle støttefunksjoner og infrastruktur for kommende ph.d.-studenter.

Sakkyndig vurdering ble oversendt Høgskolen i Bergen 29. november 2013.

6 Institusjonens kommentar

Kommentarer til sakkyndig vurdering av Høgskolen i Bergens søknad om akkreditering av ph.d.-studiet Studier av danning og didaktiske praksiser

Innledning

Høgskolen i Bergen har lest innstillingen fra kommisjonen med interesse og takker for kommentarer og gode råd til forbedring av søknad og for nyttige innspill til den videre utvikling av ph.d.-studiet. Kommentarene vil være av stor betydning for høgskolens arbeid med kontinuerlig forbedring og kvalitetssikring av studiet.

Høgskolen har etablert en revisjonsgruppe bestående av professor Thorolf Krüger, professor Aslaug Nyrnes, professor Tobias Werler, førsteamanuensis Nina Goga (ph.d.) og senterleder Gunnar Karlsen (ph.d.). Gruppen har i dialog med høgskolens fellesadministrasjon og berørte fag- og forskningsmiljøer, arbeidet ut fra de krav kommisjonen har stilt i sin rapport.

Den følgende revisjonskommentaren er todelt. Vi gir først noen generelle kommentarer til den sakkyndige vurderingen, samt avklaringer til noen viktige punkter komiteen ber høgskolen vurdere. Deretter redegjør vi for og begrunner de endringer som høgskolen har gjort i forhold til de krav

kommisjonen har stilt før endelig akkreditering kan gis. En revidert studieplan følger som vedlegg til denne kommentaren.

Generelle kommentarer til kommisjonsrapporten

Utgangspunktet for revisjonsarbeidet har vært studiets overordnede ide, slik denne er artikulert i søknadens del 4.2.»Studiets navn» og i Studieplanens «Innledning – studiets profil», og de læringsutbyttebeskrivelser av overordnet karakter (søknad, s. 23-24) som også er stilt opp – og som kommisjonen har funnet tilfredsstillende. I studiet spør man hvordan dannelse skjer *gjennom* konkrete situasjoner og praksiser: lese-, skrive-, handlende og formende praksiser i alle slags medium, og hvordan slike praksiser er formet av, og former utdanningsinstitusjoner de er en del av.

Kommisjonen etterlyser imidlertid en sterkere og mer tydelig sammenheng mellom studiets overordnede idé og de mer konkrete læringsutbyttebeskrivelser i *kursemnene* av hva uteksaminerte kandidater skal kunne. Den etterlyser også beskrivelse av og tydeliggjøring av hvilke deler som bidrar til studiets bredde og dybde i søknaden og i studieplanen. Dette, skriver kommisjonen, skyldes i stor grad «*at læringsutbyttebeskrivelsene på enkeltnivå ikke er tilstrekkelig presise og realistiske å oppnå.*» Kommisjonen ber derfor om at Studieplanen blir gjennomarbeidet med tanke på å konkretisere fra overordnet idé til hva uteksaminerte kandidater skal kunne. Studiets indre sammenheng må gjøres klarere og det må tydeliggjøres og utdypes hvilke deler som bidrar til studiets bredde og dybde. Kommisjonen ber om at læringsutbyttebeskrivelsene omarbeides, og som en konsekvens av disse endringer vil det også være behov for en bedre tydeliggjøring og begrunnelse av studie- og arbeidsformer, og for hvordan eksamens- og vurderingsformer og litteraturvalg ligger på adekvat nivå for ph.d.-studium. Vi håper at følgende revisjon imøtekommer kravene til den indre sammenheng som etterlyses.

Komiteen peker på at kravet om femårig mastergrad for opptak til ph.d.-utdanninger ved Høgskolen i Bergen kan forstås som at bare femårige integrerte mastergrader kvalifiserer til opptak. Høgskolen ønsker å klargjøre at intensjonen bak opptakskravet er at en toårig mastergrad som bygger på en treårig bachelorgrad kvalifiserer for opptak til ph.d.-studier ved HiB. Høgskolens forskrift for graden philosophiae doctor (ph.d.), § 5-1 Vilkår for opptak, vil bli endret i tråd med dette.

Komiteen stiller spørsmål ved begrunnelsen for at diplom og vitnemål for den akademiske graden philosophiae doctor skal signeres av høgskoledirektør. Vi ønsker å vise til at denne signaturen representerer en forvaltningsmessig kvalitetssikring av prosessene rundt utdanning og disputas.

Komiteen ber videre om at det klargjøres noe bedre hva institusjonen vil gjøre hvis det ikke melder seg tilstrekkelig antall kandidater til å tilby de valgfrie kursene. Det er viktig fordi det får betydning for i hvilke grad kandidater som er tatt opp kan få velge fritt mellom de valgfrie tilbudene (Sakkyndig vurdering, s.9). For å sørge for nok deltakere per kurs vil kursene være åpne for studenter fra andre ph.d.-programmer. Vi vil også sørge for bred annonsering av kursene gjennom for eksempel relevante forskerskoler og/eller gjennom andre faglige nettverk. Dessuten vil vi vurdere muligheten for å åpne kurser (som betalingskurs) for andre aktører enn ph.d-studenter. Dette vil gi mulighet for å tilby valgfrie kurser i akseptabelt omfang, og gi kandidatene reell mulighet til å velge fritt mellom tilbudene. For at et kurs skal avholdes må det melde seg på minimum tre deltakere.

Komiteen stiller også spørsmål til høgskolen hvor mange artikler som kreves når avhandlingen er en sammenstilling av flere mindre arbeider. Ifølge høgskolens vedtatte forskrift for graden philosophiae doctor, § 10 -1, kan avhandlingen bestå av en monografi eller en sammenstilling av flere mindre arbeider. Dersom avhandlingen består av flere mindre arbeider, skal det redegjøres for sammenhengen mellom dem. Revisjonsgruppen har diskutert denne formulering og i samråd med avdelingens dekan sagt at antall artikler vil normalt være tre. I tillegg kommer en sammenbindende tekst. For øvrig vil dette bli drøftet nærmere og avgjort når det lokale programutvalget trer i funksjon.

Imøtekommelse av krav komiteen stiller før akkreditering kan foretas

I det følgende kommenterer vi på en mer prinsipiell måte hvordan vi har forholdt oss til de forventede revisjoner. Hvordan endringene mer konkret er blitt formulert vil framgå av den vedlagte reviderte Studieplan.

Følgende krav må ifølge kommisjonen innfris for å oppnå akkreditering:

Høgskolen må gå nøye gjennom studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av studiet og påse at disse er på korrekt nivå, samt påse at de vil kunne oppnås som del av studiet.

Høgskolen har etter krav fra komiteen gått gjennom studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av studiet. I samsvar med kvalifikasjonsrammeverket (nivå 8, 3 syklus), har vi gjort en rekke nødvendige korrigeringer som vi mener bidrar til at læringsutbyttebeskrivelsene er plassert på et korrekt nivå. I denne plasseringen har vi også hatt i mente både formuleringer av studiets overordnede ide, og samtidig påsett at læringsutbyttebeskrivelsene vil kunne oppnås som del av studiet. I hovedsak består revisjonen av presisering, omplassering, nivåtilpassning og reduksjon av læringsutbyttebeskrivelsene. Dette er gjort for å skape bedre indre sammenheng.

Høgskolen må gå nøye gjennom fordelingen av obligatoriske og valgfrie emner, samt omfanget av de respektive emnene, og begrunne valgene som er gjort ut fra overordnet idé og læringsutbyttebeskrivelse.

Studiets obligatoriske del består av 3 kurs: K1: Danning og didaktiske praksiser (10 stp), K2: Vitenskapsteori, etikk og akademisk tekstarbeid (10 stp) og K3: Forskningsmetodologi og -design (5 stp). Sakkyndig komite stiller spørsmål ved om denne fordelingen av studiepoeng er optimal. Revisjonsgruppen mener de obligatoriske emnene bør ha det tilskrevne omfang ettersom de utgjør grunntemaer i den vitenskapelige og faglige skoling. K1 utgjør studiets felles overgripende emne og er dermed viktig for studentenes læringsutbytte, både som enkeltemne og i forhold til studiets overordnede idé. Videre vil vi gjerne begrunne forholdet mellom kurs 2 og 3. Opplæringen i etikk og metode ivaretas i samspillet mellom K2 og K3. K2 tematiserer og problematiserer etikk både som et forskningsanliggende og som aspekter ved tekstproduksjon (3 stp). K3 utvikler kunnskap om bruk og etiske konsekvenser av ulike forskningsmetoder. Det betyr at etikk både inngår i K2 og i K3. K3 er et kurs som først og fremst rendyrker metodeopplæring. Men også i akademisk tekstarbeid ligger det metodologiske utfordringer, disse tas opp i K2 (2 stp). Denne løsningen er valgt fordi ulike metoder for datainnsamling krever spesifikke presentasjonsformer.

Studieplanen består av 6 valgfrie emner (K4-K9). Den grunnleggende ideen i studiet er at danning skjer og ter seg ulikt i forskjellige praksiser; lærerprofesjonspraksis, institusjonsvirksomhet, gjennom arbeid med kunstfag, i utdanningsretoriske praksiser, og i faglige samarbeidspraksiser med samfunnslivet. Vi mener at fordi hvert av de valgfrie emnene som tilbys tar utgangspunkt i praksis, så representerer og utdyper de sammenheng mellom danning og didaktikk. De valgemner som tilbys er generert fra pågående og relevant forskning som er formidlet i innland og utland. Studentene blir invitert inn i denne forskningen som foregår innenfor velfungerende nettverk og dynamiske støttemiljøer.

Siden komiteen krever at høgskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene i opplæringsdelen av studiet, jf.§4-2 2cc, følger det at arbeids- og undervisningsformer som er knyttet til disse, også må revideres og begrunnes.

Som en følge av revisjon av studieplanen og læringsutbyttebeskrivelser har revisjonsgruppen også foretatt begrunnede revisjoner hva angår arbeids- og undervisningsformer. Gruppen har i denne sammenheng merket seg kommentar fra kommisjonen om at de beskrevne arbeids- og undervisningsformer (Søknad s. 29-31) kan danne et godt utgangspunkt for å oppnå studiets totale

læringsutbytte. Studiets valg av arbeids- og undervisningsformer begrunnes med at studiets profil vektlegger at «[d]anning ter seg ulikt i ulike utdanningskontekster» (Søknad s. 20) og at «[d]anning skjer gjennom konkrete situasjoner og praksiser (...) i alle slags medium» (Søknad s. 22). Det betyr at studiet krever et bredt utvalg arbeids- og undervisningsformer for å forstå sammenhenger mellom danning og didaktiske praksiser. Eksempel på undervisningsformer i studiet er forelesninger, seminarer, selvstudier, arbeid med (etiske) caser, veiledning, FoU-verksteder / workshops, gruppediskusjoner, rollespill og enkelte eksamensformer. Eksempler på arbeidsformer i studiet er veiledning, praksisobservasjoner, rollespill, tekstproduksjon samt kunnskaps- og praksisanalyser. Revisjonen av delkursenes lærerutbyttebeskrivelser medfører at revisjonsgruppen har diskutert hvordan og i hvilken grad bestemte arbeids- og undervisningsformer er konstruktive og dekkende for læringsutbytte. Endringene i arbeids- og undervisningsformer som følger av revisjonen, er nå koordinert og i samsvar med læringsutbyttebeskrivelsene. Nødvendige endringer er ført inn i den reviderte studieplanen.

Siden komiteen krever at høgskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for opplæringsdelen av studiet, jf. § 4—2 2c, følger det at eksamensordninger og andre vurderingsformer som er knyttet til disse, også må revideres og begrunnes.

Kommisjonen ber om at eksamen- og andre vurderingsordninger begrunnes og endres i samsvar med de revideringer som gjøres av studieplan og læringsutbyttebeskrivelser. Videre nevner komiteen at det er behov for en grundig gjennomgang av bruken av film som formidlings- og dokumentasjonsform i studiet. Komiteen ønsker også at essayets funksjon og status i forhold til andre eksamen- og vurderingsordninger avklares.

Bruken av film som formidlings- og vurderingsform er forankret i det nasjonale kvalifikasjonsrammeverkets åpning for at studenter kan utvikle nye dokumentasjonsformer.

Revisjonsgruppen begrunner bruk av forskningsfilm som eksamensform med at didaktiske praksiser ikke bare er lese- og skrivepraksiser, men også handlende- og formende praksiser. Til å dokumentere slike praksiser er film, i kombinasjon med ulike tekstkommentarer, et egnet medium. Arbeidet med å utvikle film som eksamens- og vurderingsform vil skje i samarbeid med Mediesenteret ved Høgskolen i Bergen. Dette er videre utdypet i revidert studieplan.

Studiet tar ikke utgangspunkt i én bestemt definisjon av dannelsbegrepet, men opererer med en vid tenkning om danning. Essayet som skriveform egner seg nettopp til å inkorporere ulike aspekter ved danningstenkning da det forholder seg til fortellende, poetiske og argumenterende former. I den

reviderte studieplanen står essayet ved siden av den vitenskapelige artikkelen som studiets viktigste eksamensformer. Etter endt studium må studentene beherske begge disse formene.

I det følgende begrunnes nærmere valg av eksamens- og vurderingsform for de obligatoriske kursene: **K1** ønsker å få fram forskjeller mellom ulike danningsteorier. En komparativ vitenskapelig artikkel om minst to ulike dannelsingsforståelser har potensiale til å dokumentere studentenes innsikt i likheter og forskjeller mellom ulike danningsteorier. **K2** ønsker å utvikle forståelse for generelle vitenskapsteoretiske og etiske problemstillinger. En vitenskapelig artikkel med tilknytning til relevante problemstillinger har potensiale til å dokumentere studentenes akademiske tekstarbeid. **K3** ønsker å få fram klar forståelse av konsekvenser av valgt forskningsdesign. Et metodefokuset essay har potensiale til å dokumentere studentens inngående forståelse av ulike aspekter ved bruk av valgt metode.

I kursene **K4-K9** er tilsvarende balanse ivaretatt og valg av eksamens- og vurderingsform eksplisitt begrunnet i sammenheng med kursets karakter.

Oppsummering

Revisjonsgruppen har nøye gjennomgått rapporten fra sakkyndig kommisjon. Den har hatt møter med de faginvolverte ved de enkelte kurser. Gjennom i sterkere grad å bruke de opprinnelige læringsutbyttebeskrivelser fra det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket til å indikere nivået i beskrivelser for de enkelte delemner, har vi samordnet og skapt en mer enhetlig form i studieplanen.

Nylesningen av egen søknad opp mot den sakkyndige vurderingen har vist at noen av kursene har hatt noe for ambisiøse læringsutbytteformuleringer. Derfor er noen av disse «tatt ned» til et mer realiserbart nivå. Vi mener at de læringsutbyttebeskrivelsene som nå er ført opp, er realistiske å oppnå. Vi har begrunnet omfang og de planvalg som er gjort, vi har revidert beskrivelser av arbeids- og undervisningsformer, samt vurderings- og eksamensformer. Alle delkursene er redigert. Vi mener at vi derved har imøtekommet de krav som er formulert for å oppnå akkreditering.

7 Sakkyndig tilleggsvurdering

Høgskolen i Bergen har i brev datert 20. desember 2013 kommentert den sakkyndige komiteens faglige vurdering av søknaden om akkreditering av ph.d.-studiet «Studier av danning og didaktiske praksiser». Komiteen har gjennomgått kommentarene, og ser at institusjonen har arbeidet målrettet i løpet av den relativt korte kommentarfristen på 3 uker. Etter gjennomgangen gir komiteen følgende vurdering av kriteriene som innledningsvis ble underkjent:

4-2 2.c Studiets innhold og oppbygning skal tilfredsstillende relateres til læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen

Vurdering

I den opprinnelige vurderingen vurderte komiteen studiets innhold og oppbygging til ikke å være tilfredsstillende relatert til læringsutbyttet slik det var beskrevet i studieplanen. Komiteen krevde at Høgskolen i Bergen måtte gå nøye gjennom studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av studiet og påse at disse er på korrekt nivå, samt påse at de vil kunne oppnås som del av studiet. Høgskolen i Bergen har i sine kommentarer til den sakkyndige vurderingen gått gjennom studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av studiet. I samsvar med kvalifikasjonsrammeverket er det gjort en rekke korrigeringer i den vedlagte, reviderte studieplanen, som høgskolen mener bidrar til at læringsutbyttebeskrivelsene nå er plassert på et korrekt nivå. I denne plasseringen har de også hatt i mente både formuleringer av studiets overordnede idé og samtidig påsett at læringsutbyttebeskrivelsene vil kunne oppnås som del av studiet. I hovedsak består revisjonen av presisering, omplassering, nivåtilpasning og reduksjon av læringsutbyttebeskrivelsene. Dette er gjort med sikte på å skape bedre indre sammenheng.

Komiteens vurdering er at Høgskolen i Bergen har gjort et tilfredsstillende arbeid med å korrigere, reformulere og redigere læringsutbyttebeskrivelsene. Det gjelder såvel nivå, presisering og reduksjon. Reduksjonen gjelder både antall punkt og reduksjon i krav, som gjør dem mer realistiske i forhold til de enkelte delene av studiet.

Videre stilte komiteen krav om at Høgskolen i Bergen må gå nøye gjennom fordelingen av obligatoriske og valgfrie emner, samt omfanget av de respektive emnene, og begrunne valgene som er gjort ut fra overordnet idé og læringsutbyttebeskrivelse. Høgskolen har i sine kommentarer stort sett valgt å gjenta og i noen grad utdype de argumentene for fordeling av obligatoriske og valgfrie emner samt omfanget av de respektive emnene som komiteen ble møtt med ved institusjonsbesøket. Den reviderte studieplanen opprettholder også dette inntrykket. Dette innebærer på den ene siden at

doktorgradsstudentenes valgfrihet innenfor opplæringsdelen forblir relativt begrenset. Imidlertid kan det, på den andre siden, sies at læringsutbyttebeskrivelsene gjennomgående er blitt mer konkrete og presise, og at det dermed formidles relativt tydelig hvilke forventninger en doktorgradsstudent stilles overfor fra ph.d.-programmets side. Argumentasjonen for at eksempelvis perspektiver på metodologi, forskningsmetode og -etikk er gjennomgående og integrerte i flere kurs, er til en viss grad også utdypet og forsterket i høgskolens kommentarer. Den reviderte studieplanen understreker på en mer forpliktende måte at doktorgradsstudentene gjennom ph.d.-studiets opplæringsdel skal skaffe seg kunnskaper og ferdigheter i både kvalitativ og kvantitativ metode, såvel som sammenheng mellom og kombinasjon av ulike metodeperspektiver. Dette kommer til uttrykk både i kursets innholdsbeskrivelse og i litteraturlisten.

Selv om komiteen ikke nødvendigvis er enig i alle valg som er gjort, og heller ikke finner at høgskolen alltid har vært så radikal som en kunne ønske i sin selvevaluering og studieplanrevisjon, finner vi argumentasjonen og begrunnelsene som er gitt tilfredsstillende. Det er imidlertid viktig å understreke at høgskolen oppfordres til å vie et kontinuerlig revisjons- og oppdateringsarbeid av studiet stor oppmerksomhet på bakgrunn av erfaringene fagmiljøet høster når det settes i gang.

Konklusjon

Ja, høgskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høgskolen bør utvikle gode rutiner for jevnlig revisjon av ph.d.-studiets studieplan, medregnet litteraturlistene.
- Høgskolen bør gå kritisk gjennom litteraturlistene med sikte på å skape bedre kjønnsbalanse blant forfatterne, samt øke andelen forfattere med annen bakgrunn enn vestlig.
- Høgskolen bør underlegge studieplandokumentet en grundig språkvask før det blir offisielt. Det er en rekke inkonsekvenser som gjelder språkføring, tegnbruk, referanseapparat og lignende, og dessuten en del uklar begrepsbruk som kan forbedres.

4-2 2.d Studiets arbeids- og undervisningsformer skal være egnet til å oppnå læringsutbyttet slik det er beskrevet i planen

Vurdering

I den opprinnelige vurderingen krevde komiteen at siden høgskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av opplæringsdelen av studiet, følger det at arbeids- og undervisningsformer som er knyttet til disse også må revideres og begrunnes. Som en følge av revisjonen av studieplan og læringsutbyttebeskrivelser har Høgskolen i Bergen også foretatt begrunnede revisjoner av studiets arbeids- og undervisningsformer. I sine kommentarer viser høgskolen til at det i denne revisjonen har vært diskutert hvordan og i hvilken grad bestemte arbeids- og undervisningsformer er konstruktive og dekkende for læringsutbytte. Dette har ført til at endringene i arbeids- og undervisningsformer som følger av revisjonen nå skal være koordinert og i samsvar med læringsutbyttebeskrivelsene. Nødvendige endringer er ført inn i den reviderte studieplanen.

Den sakkyndige komiteen finner revisjonsarbeidet som er utført med hensyn til arbeids- og undervisningsformer tilfredsstillende.

Konklusjon

Ja, høgskolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høgskolen bør utvikle gode rutiner for jevnlig revisjon av ph.d.-studiets studieplan, herunder også arbeids- og undervisningsformer.

4-2 2.e Eksamensordninger og andre vurderingsformer skal være egnet til å vurdere i hvilken grad studentene har oppnådd læringsutbyttet.

Vurdering

I den opprinnelige vurderingen krevde komiteen at siden høgskolen må revidere studieplanen og læringsutbyttebeskrivelsene for de enkelte delene av opplæringsdelen av studiet, følger det at eksamensordninger og andre vurderingsformer som er knyttet til disse også må revideres og begrunnes. I den forbindelse påpekte komiteen at det er behov for en grundig gjennomgang av bruken av film som formidlings- og dokumentasjonsform i studiet. Komiteen ønsket også at essayets funksjon og status i forhold til andre eksamens- og vurderingsordninger ble nærmere avklart. I tillegg ba komiteen høgskolen presisere hvor mange artikler som kreves når avhandlingen er en sammenstilling av flere mindre arbeider.

Siden læringsutbyttebeskrivelsene gjennomgående har blitt mer konkrete og presise i den reviderte studieplanen, framstår også beskrivelsene som gjelder eksamensordninger og andre vurderingsformer nå som bedre tilpasset de enkelte delene av opplæringsdelen av ph.d.-studiet. Dette gjelder også bruken av film som formidlings- og dokumentasjonsform, som har blitt mer nøkternt og overkommelig framstilt. Når det gjelder forholdet mellom essay og vitenskapelig artikkel, har høgsolen lagt inn vitenskapelig artikkel som den sjangeren studentene skal prøves i i de to store obligatoriske kursene K1 og K2. Dette skulle gi doktorgradsstudentene tilfredsstillende skoleing også i denne sentrale vitenskapelige tekstsjangeren. Til spørsmålet om antallet artikler som kreves når avhandlingen er en sammenstilling av flere mindre arbeider, har høgsolen nå presisert at det normalt vil være tre artikler, i tillegg til en sammenbindende tekst.

På dette grunnlag finner komiteen revisjonsarbeidet som er utført med hensyn til eksamensordninger og andre vurderingsformer tilfredsstillende.

Konklusjon

Ja, høgsolens redegjørelse er tilfredsstillende.

- Høgsolen bør utvikle gode rutiner for jevnlig revisjon av ph.d.-studiets studieplan, herunder også eksamensordninger og andre vurderingsformer.

8 Komiteens endelige konklusjon

På bakgrunn av den skriftlige søknaden med tilhørende dokumentasjon, supplerende informasjon og søkerinstitusjonens kommentar, konkluderer den sakkyndig komiteen med følgende:

Komiteen anbefaler akkreditering av ph.d.-studiet «Studier av danning og didaktiske praksiser» ved Høgsolen i Bergen.

9 Vedtak

Ph.d.-studium i studier av danning og didaktiske praksiser ved Høgskolen i Bergen tilfredsstillter kravene for akkreditering av studier jf §§ 4.1 – 4.4. i forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning av 27. januar 2011.

Ph.d.-studium i studier av danning og didaktiske praksiser ved Høgskolen i Bergen akkrediteres.

10 Dokumentasjon

Det skriftlige grunnlaget for de sakkyndiges vurdering er som følger:

- 13/389-1: Høgskolen i Bergen - søknad om akkreditering av ph.d.-studiet studier av danning og didaktiske praksiser
- 13/389-6: Svar på suppleringspørsmål - Høgskolen i Bergen - søknad om akkreditering av ph.d.-studiet studier av danning og didaktiske praksiser
- 13/389-12: Kommentar til sakkyndig rapport - Høgskolen i Bergen - søknad om akkreditering av ph.d.-studier av danning og didaktiske praksiser
- Forskrift om tilsyn med utdanningskvaliteten i høyere utdanning, datert 27.1.2011, med tilhørende merknader
- Database for Høyere Utdanning, <http://dbh.nsd.uib.no/>

11 Presentasjon av sakkyndig komite

Professor Petter Dyndahl, Høgskolen i Hedmark (komitéleder)

Dyndahl er professor i musikkvitenskap og musikkpedagogikk og leder for ph.d.-programmet i profesjonsrettede lærerutdanningsfag ved Høgskolen i Hedmark, Avdeling for lærerutdanning og naturvitenskap, Hamar. Han er dr. art. fra Universitetet i Oslo, og er gjesteprofessor ved Lunds Universitet, Musikhögskolan i Malmö. Han har mange års erfaring som veileder og opponent, både nasjonalt og internasjonalt, og har undervisningserfaring fra alle akademiske nivåer, samt PPU, faglærer-, allmennlærer og førskolelærerutdanninger. Han deltar i flere internasjonale forskergrupper og har hatt en rekke utdanningspolitiske verv. Dyndahl leder forskningsprosjektet «Musical gentrification and socio-cultural diversities», finansiert av Norges forskningsråd, og publiserer aktivt innen fagfeltene sine, som inkluderer musikkpedagogikk, kulturstudier, populærmusikkstudier og musikkteknologi og medier. Han er også komponist og medlem av Norsk komponistforening.

Professor Torlaug Løkensgard Hoel, Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU)

Hoel er professor ved Program for lærerutdanning, NTNU, med fokus på norskdidaktikk. Hun var professor II tilknyttet Norges Forskningsråd og forskningsleder i programmet *Kunnskapsutvikling i profesjonsutdanning og profesjonsutøvelse (KUPP)*, 2000 – 2004. Fra 2002 – 2005 var hun prodekan ved Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, NTNU. Hun har lang erfaring som veileder og aktiv forsker, og også 20 års erfaring fra grunnskolen og videregående skole. Hun har hatt en lang rekke internasjonale ekspertoppdrag, i tillegg til tidligere oppdrag for NOKUT. I 1999 ble hun tildelt *ALLFORSKprisen* for forskning og forskningsformidling, og i 2005 *SINTEF-prisen* for «framifrå pedagogisk virke» ved NTNU. Hun er medlem av *Det Kongelige Norske Vitenskabers Selskabs Akademi*.

Professor Moira von Wright, rektor ved Södertörns högskola

von Wright er siden 2010 rektor ved Södertörns högskola, og er i permisjon fra sin stilling som professor ved Ørebro Universitet. Hun har tidligere blant annet vært professor II ved Universitetet i Oslo og Research Associate ved the Von Hügel Institute, St Edmund's College, University of Cambridge. Hun er aktiv både som veileder og som forsker innen sine fagfelt, og forsker særlig innen pedagogisk filosofi. Hun er utdannet lærer fra Universitetet i Helsinki. von Wright har hatt en rekke ekspertoppdrag, både i Sverige og internasjonalt, og har lang erfaring fra sakkyndig arbeid. Fra 2004 – 2010 var hun en del av forskningsmiljøet Conditions of Democracy ved Örebro Universitet, og er medlem av en rekke internasjonale forskergrupper og -nettverk, og internasjonale organisasjoner som World Education Research Association.

Stipendiat Børge Skåland, Høgskolen i Oslo og Akershus (HiOA)

Skåland er ph.d.-stipendiat ved doktorgradsprogrammet ph.d. i profesjonsforskning med innretning mot lærerutdanning og skole, institutt Program for lærerutdanning ved Fakultet for samfunnsvitenskap og teknologiledelse, HiOA. Skåland er tilsatt deltid som høgskolelektor ved Institutt for yrkesfaglærerutdanning, Fakultet for Lærerutdanning og Internasjonale studier ved HiOA. Ved arbeidssted Campus Kjeller underviser han i etterutdanningsstudier i spesialpedagogikk. Han har erfaring som lærer i spesialskole, videregående skole og den tidligere Lærershøgskolen i Bodø. Han har lang erfaring i å utarbeide nye fagplaner for videreutdanninger, som foreleser og som sensor. I tillegg har han over tre år deltatt og undervist i nyutviklet mastergradsstudium i yrkespedagogikk ved Kyambogo Universitet i Kampala, Uganda. Forskningsområde for tiden er profesjonsidentitet for pedagoger, når denne blir krenket.